

Dzień Bociana Białego

2018-05-31

31 maja w Polsce i na świecie od 2003 r. obchodzony jest Dzień Bociana Białego. Święto zostało ustanowione przez Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody pro Natura.

Dzień Bociana Białego to idealna okazja do popularyzacji wiedzy na temat życia bocianów oraz zwrócenia szczególnej uwagi na potrzeby gatunku i rolę jaką pełni w polskiej kulturze i krajobrazie.

Bociany białe *Ciconia ciconia* są nieodłącznym symbolem polskiej wsi i jednym ze zwiastunów wiosny. Polska jest europejską ostoją bociana białego. Szacuje się, że w naszym kraju gniazduje około 50 000 par bocianów, a co piąty przedstawiciel tego gatunku urodził się w Polsce. Bioróżnorodność, klimat i środowisko tworzą idealne miejscem do lęgu i chowu młodych piskląt, co sprawia, że Polska zajmuje pierwsze miejsce wśród krajów europejskich, wybieranych przez bociany na lęgi. Na drugim miejscu jest Hiszpania, dalej Ukraina, Białoruś, Litwa i Łotwa.

Bocian biały gniazduje w Europie, Azji i na południu Afryki. Przeloty na zimowiska tych ptaków odbywają się dwiema trasami. Bociany z Europy zachodniej lecą przez Gibraltarię, a nasze polskie i gniazdujące dalej na wschodzie i południu kontynentu – przez Bosfor.

Pierwsze powracające z zimowisk osobniki mogą pojawiać się już pod koniec lutego, ale ich wczesnowiosenny przylot przypada najczęściej na drugą połowę marca i pierwszą połowę kwietnia. Samiec oznajmia zajęcie gniazda typowym dla bocianów klekotaniem. Dźwięk ten ma na celu zwiabienie samicy, a klekot wydawany w duecie przez ptaki obu płci jest częścią rytuału godowego i ma odstraszać inne bociany, pojawiające się z zamiarem przejęcia gniazda. Bociany przystępują do swoich pierwszych lęgów w wieku 4-5 lat i składają najczęściej od 3 do 5 jaj. Młode osobniki wykluwają się po ok. 33 dniach, a do momentu podejmowania prób wstawania mija jeszcze 60-65 dni.

Długość ciała bociana waha się od 95 do 110 cm, natomiast rozpiętość skrzydeł sięga nawet 210 cm. Charakterystyczny czerwony dziób i czerwone bocianie nogi, wśród młodocianych osobników mają barwę czarną, dopiero po około roku przybierają czerwony kolor. Bociany to ptaki mięsożerne i wbrew potocznej opinii na temat ich pokarmu, składa się on głównie z gryzoni i owadów, a nie żab.

Ptaki te często tworzą stada, zarówno podczas żerowania, jak i w trakcie migracji. Szczególne znane są sierpniowe tzw. bocianie sejmiki, na których pod koniec lata gromadzą się dziesiątki, a nawet setki osobników stanowiące swojego rodzaju ostatni przystanek przed wylotem na zimowisko.

Polskie bociany podlegają ochronie ścisłej i należą do gatunków wymagających ochrony czynnej. Dla podtrzymania i zachowania gatunku bociana białego niezbędne jest utrzymanie i odtworzenie terenów stanowiących atrakcyjne żerowiska dla tego gatunku, takich jak: żyzne łąki, obrzeża stawów czy tereny zalewowe rzek. Rozwój intensywnego rolnictwa przemysłowego, osuszanie terenów podmokłych czy zarastanie łąk na skutek braku ich użytkowania, powoduje zanikanie bocianich legowisk i żerowisk.

Najczęściej bocianie siedliska można spotkać na terenach rolniczych, blisko dolin rzecznych i w pobliżu siedzib ludzkich. Bliskie sąsiedztwo bocianich gniazd, sprzyja wzmożonemu zainteresowaniu okolicznych mieszkańców. Do organów ochrony przyrody wpływają liczne zgłoszenia, o sytuacjach w których lęg lub stan gniazd jest zagrożony. Jednym z działań ochronnych prowadzonych przez regionalne dyrekcje ochrony środowiska jest stawianie platform pod gniazda bocianie na słupach betonowych, mających zastąpić gniazda zlokalizowane w miejscach niebezpiecznych, na przykład na obumierających drzewach, czy słupach elektroenergetycznych. Stworzenie odpowiednich warunków siedliskowych przyczynia się do zminimalizowania strat w lęgach spowodowanych niebezpieczną lokalizacją gniazd.